

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Capvt III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

Quomodo ho-
mo sabbati &
externorum
omnium sit do-
minus

Ceterum ista non sic accipi debent, quasi homini in his pro suo arbitrio quidvis statueret & agere
liceat: sed verum omnium externorum usum Christus tradit, ne illis per superstitionem ad nostrum
sive aliorum hominum interitum abutamur, quae nostrae salutis causa Deus instituit. Et de vera
sabbati observatione in sequenti historia plenius dicitur. Nunc obseruasse sufficiat, externa omnia
charitati cedere debere, ne laqueus ipsius iniiciatur, quos necessitas inuitabilis alio vocat. Quod si qua
diuinitus instituta sunt, charitati cedere debent, quando magis humanas traditiones illis cedere
conuenit? Quo argumento totius Papatus tyrannis arguitur, quando in hoc omnia charitati ad-
uersantur, & quae parentibus, liberis, magistratibus, coniugibus, vniuersis denique & singulis de-
bentur officia, securè negliguntur, dummodo monachorum regulae & patrum traditiones in pretio
habeantur. Nos itaque Dei gloriam & proximi utilitatem in omnibus spectemus. Ita fiet, ut Chris-
ti exemplum secuti in eodem viuamus, cui debetur benedictio, honor, gloria & potestas in aeternum
Amen.

C A P V T III.

H O M I L I A XXIII.

ET ingressus est iterum synagogam, & erat ibi homo arefactam ha-
bens manum, et obseruabant eum, an sabbatis esset eum sanaturus,
ut accusarent illum. Et ait homini habenti manum arefactam. Surge in
medium. Et dicit illis: Vtrum licet sabbatis benefacere, an malefacere:
animam seruare, an occidere? At illi tacebant. Et cum circumspexisset
eos cum iracundia, condolecens super caecitate cordis eorum, dicit ho-
mini: Extende manum tuam, et restituitur ei manus illius sa-
na ut altera.

Argumentum
& usus praes-
entis loci.

VT homo pro corrupto carnis ingenio in errores facile prolabitur: Ita ex ipsa diffi-
cultate in viam redire potest. Quare in corrigendis erroribus non modo diligenter, verum etiam
frequenti doctrina & admonitione opus est. Obseruat hoc in sabbati reformatione Chris-
tus. Huius religionem omnem in corporis otio Iudei consistere putabant, & eo magis
progressi, ut non tam superstitiosi quam ridiculi cenferi possent, sicuti nuper dictum est. Quia
104. 5. 7. 9. & c. annes vno & altero exemplo probat) Christum propter opera, quae diebus sabbati sanctissimi
& saluberrima edebat, damnare & fastidire solebant. Frequenter ergo Christus hanc illorum su-
perstitionem resellit, & ut maior sit doctrinae ipsius auctoritas, eandem factis miraculis illustrat.
Et nuper quidem ostendit, sabbatum propter hominem institutum esse, & prouide illos non
falli, qui propter hoc suam ipsorum salutem negligunt. In praesenti vero, ne proximi quidem salu-
tem negligi debere docet, & quibus potissimum operibus sabbatum sanctificari soleat. Inter
genere admonemur, externa omnia cum nostrae tum proximi salutis seruire, & non propter erro-
res, qui ita illis addicti sunt, ut propter illa fidei & charitatis officia negligant. Sed praestat ipsam
viam inspicere.

Christus syna-
gogam ingre-
sus docendi oc-
casione captat.
Matth. 12.
Christi studium
in procuranda
salute nostra.

Christus Iesus, ut de hac re agendi occasionem inueniat, ipso die sabbati synagogam ingressus
& quidem illorum (ut Matthaeus scribit) qui paulo ante illum inuidiose nimis calumniati fuerant.
Et mox occasio offertur, quando illic est, qui manum arefactam habens, illius ope indiget. Hoc
autem non obseruatione modo, verum etiam admiratione dignum est. ardens illud Christi studium,
quo in hominum salute procuranda vitur. Esi enim nupiam non ipsi insidiantur acerrimi hostes,
qui omnia ipsius odiose carpunt, & se hucusq; nihil aut parum profecisse videat: non cessat rancore, &
salutis doctrinam indignis quoque, imò inuitis & reluctantibus offerre, nec earum synagogarum in-
dedignatur, in quibus pharisaei, hostes ipsius acerrimi, dominabantur. Et hoc animae naturae ar-
mentum euident. Dei enim proprium est, per petuo saluandi studio teneri, nec hominum indignitatem

à benefaciendo absterri. Vult enim omnes homines saluos fieri (Paulo teste) & in veritatis cog-
 nitionem peruenire. Cur enim aliud velle, qui vniversam hanc mundi fabricam & ipsos homines, qui
 nulli erant, non aliam ob causam creauit, quàm vt essent, in quos sue bonitatis thesauros effunderet?
 Hinc est, quod Adamum ipse prior quaesuit, vocauit, & miserè terram latissima salutis per Chri-
 stum instauranda promissione consolatus est: quam promissionem postea multoties repetijt, quò cer-
 tum esset & indubitata salutis fiducia. Hinc est, quòd populum duræ cervicis, & diuturna Aegyptio
 ram confuetudine corruptissimum, ex domo seruitutis eduxit, eundem lege & cultu externo, myste-
 riarum pleno instruxit, & postea prophetas dedit innumeros, qui docendo, monendo, hortando, con-
 sulendo & increpando exorbitantes in viam reducerent, & in officio continerent. Eadem ergo boni-
 tate Christus, verus Dei filius & patri consubstantialis, vtitur. Nec erga Iudeos modò illa vsus,
 quando in carne nostra inter homines versatus est, verumeriam erga omnes gentes, quibus cum cor-
 ruptissime essent, per Apostolos salutis verbum predicauit. Experimur hanc illius bonitatem hodie
 etiam, quando per Euangelij predicationem similiter querit, & ad æternæ salutis consortium colli-
 git eos, qui vel peccandi licentia dediti, vel superstitionibus immersi, tam ipsum quàm salutem omnem
 falsè salutiferum illud gratia Dei & visitationis tempus aspernari, Iudaicæ gentis horribile excidium,
 & in selem repudium abundè docet. Vide Luc. 19. Mat. th. 21. 23. &c.

Obseruatis præterea, mox occasionem offerri Christo agendi quod volebat. Vt enim ijs qui malè
 agere cupiunt, occasiones semper ad manum sunt, quas illis satan & mundus suggerit: Ita Deus ele-
 git suis & virtutum studiosis bene agendi occasiones deesse non patitur. Exemplo est Moyses, qui
 mox vt fratres suos inuisit, occasionem inuenit, qua se illorum vindicem fore declararet. Et infinita
 eia generis exempla occurrunt passim in historijs, quibus recensendis immorari non est opus, quan-
 do experientia quotidiana illud ipsum satis probat. Si enim vel Dei gloriam promotere, vel vitijs
 oblat, vel beneficentiam exercere libeat, non deerunt, in quibus hoc facias, cum passim habeantur,
 qui vitijs plus æquo indulgent, & qui Dei honorem proculeant, vel qui nostram opem requirunt.
 Quos quos ergo signorare dicunt quid agant, & ne beneficia malè collocent, à benefaciendo in vni-
 uersam abstinent, j satis restantur, sibi voluntatem, potius & animum, quàm occasionem & facultatem
 deesse.

Porò Christum suo officio inuentum pharisei insidiosè obseruauit, & dum ille cunctatur (sicuti Pharisei Chri-
 sti Mattheus habet) priores questionem mouent, num sabbatis curare liceat? Ita verò illum accusan-
 di occasione querunt. Vbi incurabilis & detestanda planè illorum improbitas elucet. Toties enim
 iam comiti ad huc cum illo congregari non verentur, nec illum odisse desinunt, quem dies & noctes ipso
 rum saluti inuigilare videbant. Quin nec miseri illius sorte mouentur, pro quo potius intercedere
 quàm aliud quicquam moliri debebant: sed tanta in illis odij vis regnat, vt & illum perire, & simul
 cum illo Christum perdere cupiant. Causa odij huius est, quia propter Christi doctrinam illorù qua-
 sita & auctoritati plurimum decedebat, vt aliàs diximus.

Qua exemplo admonemur, quanta sit affectuum vis, maxime ambitionis & auaritiæ. Ita enim Ambitionis &
 auaritiæ uis.
 Quare quoad illis homo regitur, salutis spes nulla esse potest. Et vinam non extarent nostri seculi
 exempla, qua hoc verum esse testantur. Quia enim alia causa ad Euangelium oppugnandum mouen-
 tur: Pape & horum creatura, nimirum vñctorum & rasorum cohortes, quàm quòd per hoc suam
 auctoritatem imminui, & questum simul omnem euerri vident? Eadem est in externis quoq; ratio.
 Ambitione profecto & auaritiæ excacatus Pharaò, sciens volensq; quis ille Hebræorum Deus sit
 Exod. 25.
 regnat, cuius vtrices manus quotidie sentiebat. Eodem cæstro Saul exagritatus Deo repugnat, dum
 2. Sam. 11.
 Dauidem persequitur, cui regnum diuinitus promissum esse sciebat. Sed & ipsum Dauidem perdi-
 & 12.
 disse ambitione, quando vt adulterium suum celaret, scelus sceleris accumulauit, nisi Dei verbum ad-
 Psalm. 25. 51.
 misisset, quo illustratus ad mentem redijt. Cuius virtutem expertus, postea toties petijt, vt per hoc
 119. &c.
 Deus ipsum de vitijs suis edocere dignetur. Huius ergo exemplum imitari, fugiamus pestem hanc no-
 centissimam, nec indignè seramur, per Dei verbum nostra peccata argui, quando hoc verum est C no-
 stra salutis principium.

1. Tim. 2.
 Gen. 3. 22. 26.
 28. &c.

Deut. 9.
 Isaiæ 65.
 Iere. 7. 11. &c.

Ephes. 2.
 Tit. 3.

Bene agere uo-
 lentibus non de-
 sunt occasiones
 Exod. 2.

Pharisei Chri-
 stum insidiosè
 obseruauit.

Ambitionis &
 auaritiæ uis.
 Exod. 25.
 2. Sam. 11.
 & 12.
 Psalm. 25. 51.
 119. &c.

Christus hostiu infidias nouit, & cludit. Sed ad Christum redeamus, qui cum illorum cogitationes (vt Lucas ait) probe nouisset, nescit illos quoq; interrogat, dicens: Verum licet sabbatis benefacere, an malefacere? animam seruare, an occidere? At illi tacent, ne aut nimium impudentes sese praebeant, aut anxie captatam ipsam accersandi occasionem amittant. Facile enim vident, quorum res euasura esset, si quid respondissent. Rescitur ergo Christus illorum improbitati, & simul condolet, quod tam obstinatis animis contra veritatem & propriam salutem luctari videat. Mox vero hominem, cuius dextera aresilla erat, progerere, in medium progredi, & manum extendere iubet, & eidem occulta diuinitatis suae virtutem miratur: Ita nimirum re ipsa docens, sabbato beneficentiae officia, sicubi necessitas urgeat, minime velle vel differri debere, nec permittendum, vt ob huius religionem praeposteram homo pereat, aut in periculo constitutus deseratur.

De sabbato, quid sit & quibus eius usus. Genes. 2. Exod. 20. Nobis autem in presenti quaenam sabbati ratio sit, considerandum erit. Sabbatum proprie quietem & vacationem ab opere seruili significat, & simul pro die septimo vsurpatur, quem Deus ipsa mundi origine quieti sanctae consecravit, & postea in Lege singulari praecipito confirmavit. Et licet primitiua ecclesia sabbatum, quatenus vmbra legalis fuit, abrogari, ne aliqua in re iudicium saperet, quietem tamen & otium illud sacrum non aboleuit, sed illius obseruationem in diem primum transiit, quem Dominicum vocare placuit, eo quod Christus Dominus illo die mortuum resurrexit. Eius ergo idem vsus est, qui olim apud veros Dei cultores sabbati fuit. Potest in duobus capitibus comprehendi. Primo fidei & religionis seruit, quo nomine Domini sabbatum dictum scripturis, eo quod Deo consecratus est dies hic, & ijs studiis quae ad Dei honorem spectant. Hic pertinet vniuersum religionis externa exercitium, & qui sabbato, quoad hanc partem, nititur, ceteris sacros adeunt, Dei verbum audiunt, voluntatem illius sedulo inquirunt, in operum & officiorum ipsius consideratione versantur, precibus vacant, denique omnis omnibus, quae competunt, sese totos ad aeterni illius sabbati considerationem componunt, quo olim in talis fuerunt. In cul ergo abijciunt impura carnis opera & insanum voluptuandi studium. Quod illud Augustinus ferri debet: Intus est, in corde est sabbatum nostrum. Deinde charitati seruit, quam & nobis ipsi & proximo debemus. Quia enim durabile non est quod requie caret, otium quoddam sanctum Deus praecipit, vt insatiabilem hominum cupiditatem frangat, qui tam seipsum quam seruiturum nimis laboribus exhauriunt, modo lucrum faciant. Qua causa est, quod in sabbati praecipito seruorum modo, vt etiam iumentorum mentionem facit. Hic ergo requiritur, vt vel vobis vel nostris vllis laboribus grauemus, quae fidei & religionis exercitium impedire, aut corpus distingerent, neue proximo nostro alicuius molestiae auctores simus, sed potius charitatis memoriam inuicentiam hoc die potissimum exerceamus, vt simul nobiscum gaudere possint, quos alioqui remotaopia & egestas contristare solet. Huc facit, quod peregrinos & pauperes diebus festis Deus velle commendatissimos esse vult. Nehemias quoque huius meminit, de verbo & legitimo festorum vsu dicens. Et Paulus Apostolus diebus sabbati vel Dominicis collectas fieri iubet, quibus egenorum trum inopia succurratur.

Abusus Sabbati multiplex. Atqui ex his simul patet, quis nam & quam multiplex sabbati vel dominici diei abusus sit. Peccant enim qui ferias nouas ex suo capite contra Dei praecipitum (qui non minus sex diebus quiescere, quam septimo ferari iussit) instituant, & easdem diuis consecrant, cum omnis quies Dei & Domini sabbatum esse debeat. Peccant etiam, qui in sabbato nihil praeter inane otium spectant, interim vero fidei & religionis exercitia negligunt. Peccant item, qui diem hunc superbia, festiuitate, poculis & impuro voluptatum studio tribuunt, quos D. Augustinus notat, dicens: Quis melius est carare, quam saltare? Peccant praeterea, qui charitatis immemores, avaritia amentis flammam laborant, & simul seruos atq; ancillas operibus faciendis exercent, vel omisso religionis studio, merces vendunt, rationes subducunt, & debita exigunt non absq; graui miserorum debentium molestia. Sunt peccata haec vulgaria hodie, sed horrenda, & quae olim Deus seuerissimi delicta esse videtur esse. Sicut in locis, in quo sabbati obseruatoribus amplissima praemia Deus promittit, eorum vero transgressoribus horribiles penas minatur. In quorum consideratione, non minus vobis modo, vt etiam patres familias, & imprimis magistratus versari debeat, ad quos curam

Deut. 16. Nehem. 8. 2. Cor. 16. Thren. 1. Ezech. 20. 22. 23. &c. Ierem. 17.

homo periret. Ne hinc exemplum docet, quod Imperatores Christianos olim secutos fuisse legimus. Ne hinc, et
 Extat enim Leonis & Anthemij lex, cuius hec verba sunt: Dies festos, maiestati altissimi dedica-
 tis, nullis voluptatibus occupari, neq. ullis exactionum vexationibus profanari. Dominicum item
 diem imperator honorabilem decernimus venerandum, ut à cunctis executionibus excusetur, nulla quen-
 quam urgeat admonitio, nulla fideiusionis flagiretur exactio. taceat apparatus, advocatio deliteat,
 sit ille dies à cognitionibus alienus. Item: Nec huius tamen religiosi diei otia relaxantes, obscenis qui-
 buslibet patimur voluptatibus detineri. Nihil eodem die vindicet sibi scena theatralis, aut Circense
 certamen, aut serarum lachrymosa spectacula, etiamsi in nostro ortu aut natali celebranda solemnita-
 tes incidere, differatur. Amissionem militiae proscriptio nemq. patrimonij sustinebit, si quis unquam
 hoc die festo spectaculis interesse, vel cuiuscumq. iudicis apparitor prætextu negotij publici seu priva-
 ti, que lege hac sacrae sunt, crederit temeranda. Hæc olim Christiani principes curarunt. Ac
 hodie ista vix episcopus curare solet. Regnat ergo peccandi libido & avaritiæ studium, quò sit, ut Deus
 immanem sui nominis contemptum horrendis penis vlciscatur.

Ne hinc, et
 Lex imperato-
 ris de die do-
 minico.

Porò priusquam dicendi finis fiat, nostre restitutionis mysterium considerari debet, quod præ-
 senti miraculo adumbratur. Est enim homo iste typus omnium nostrum, quorum dextera, id est,
 virtus & facultates bene operandi, ex ingenita corruptione exaruerunt, & ita mutilatæ sunt, ut ex
 illis ipsis non simus idonei, ne ad cogitandum quidem. Acerbior tamen adhuc & miserior illorum
 conditio est, qui humanis et aditionibus ligati, in libertatem spiritus eluctari non possunt. Hæc om-
 nia Christus medetur, qui verbi sui gladio humanarum et aditionum vincula solvit & abscindit,
 et cuius verbi simul celestis illius regenerationis semen est, ex quo renati novas vires concipimus,
 in Christo possumus omnia, et eidem insti in illo fructus dignos feramus. Hunc ergo amplectamur,
 et æterno fruamur sabbato, quando in celos translati cum illo vivemus & regnabimus, cui debetur
 hæc dicitur, honor, gloria & potestas in æternum. Amen.

Typus nostra
 restitutionis
 in Christo.
 2. Cor. 3.

1. Pet. 2.
 Phil. 4.
 1040. 133

Egressi autem pharisæi, statim unâ cum Herodianis consilium in-
 bant aduersus eum, ut illum perderent. Iesus autem cum discipulis suis
 fecisset ad mare, & ingens multitudo à Galilæa secuta est eum, & ab Lu-
 dæa, & ab Hierosolymis, & ab Idumæa, & trans Iordanem, & qui circa
 Tyrum habitabant & Sidonem, hominum multitudo magna: qui cum
 audissent quæ faciebat, uenerunt ad eum. Et iussit Iesus discipulis suis,
 ut nauicula sibi deseruiret propter turbam, ne ipsum premerent. Mul-
 tos enim sanauit, ita ut irruerent in eum, quò illum tangerent, quot-
 quot flagellis tenebantur. Et spiritus immundus, cum illum uiderent,
 procidebant ei, & clamabant, dicentes: Tu es filius Dei. Et ualde inter-
 minabatur eis, ne se manifestum facerent.

Quemadmodum Christi Iesu erga nos studium & immensa beneficia Euangeliste diligenter
 commemorant: Ita mundi quoq. ingrati tudinem describunt, qui (ut Ioannes ait) in sua ve-
 ritate recipere noluit. Nobis uero hic omnium illorum usus est, ne offendamur, quando eadem in-
 gratitudine mundum hodie etiam aduersus Christi doctrinam pugnare uideamus. Quòd cum primis re-
 fertur de hoc præsens historia. Postquam enim narrauit Marcus, ut ueram sabbati rationem Christus
 redderet, & doctrinam suam miraculo confirmaret: modo quid aduersus illum pharisæi tentarint
 prædicat, docens simul quid præterea ille fecerit, quamq. uani fuerint hostium ipsius conatus. Quæ si
 per singulas partes considerentur, nostre cum institutioni tam consolationi plurimum seruiunt.

Argumentum
 & usus præsen-
 tis loci.

Principio pharisæi producuntur, qui (ut Lucas ait) amentia repleti, unâ cum Herodianis de
 Christo occidendo consultarunt. Est hoc execrabilis impietatis exemplum, quando illum occisum uo-
 lunt, qui de re omnibus cognita necessaria amicitiam disputarat, nec quicquam in illos dixerat con-
 demnatiois, & insuper homini misero & calamitoso maximi beneficii auctor fuerat. Sed vulgo re-
 tant.

1. Pharisæi de
 Christo occi-
 dendo consulta-
 rant.

Luc. 6.

gnat ingratiudo hac inter eos, qui suis potius affectibus indulgere, quam Dei glorie & proximo salutem studere solent, & vitam non hodie multa eius generis fierent ab illis, quibus omnes suaverium, & uniuersos saluos thesauros Christus per Euangelij sui predicationem offert. Certe sane eorum progressam esse multorum impietatem, ut cum scelera quouis & sceleratos imponi seque permittant, solos Christi professores ferro & igne persequantur.

Qui & quales ferre Christi hostes sint. Matth. 6. 23. Luc. 18. Lib. 2. de bello iud. cap. 7.

At probe obseruandum est, qui & quales aduersus Christum consulerint. Primas hic tenent pharisei, qui (ut alibi diximus) propria iustitie fiducia urgebant, & sese inani externe sanctitatie furore venditabant. Consultant autem cum Herodianis, quos veterum nonnulli sic dicitis putant, quod Herodem Messiam & olim promissum saluatorem esse crederent. At cum nullam eius mentionem faciat Iosephus, qui alias omnes diligentissime descripsit, verisimilior mihi videtur eorum sententia, qui illos Herodis regis aulicos siue publicos ministros & officiales (ut vocant) fingunt; homines nimirum carnales, versipelles, & iuxta regis sui exemplum libidini & voluptatibus dediti, & quorum precipuum studium erat, ut cum Caesaris cum Herodis tyrannidem, & populi Dei libertate, tuerentur. Quare non dubium est, illos phariseis exositos & inuisos fuisse, et quod illi tam diuini cultus quam populi assertores acerrimi haberi vellent. Nunc tamen cum iuxta sua communicant ad opprimendum Christum, cuius doctrinam magis quam tyrannos crudeliter oderant. Patet hinc, qui nam semper veritatis hostes fuerunt; hypocrite nimirum iustitiam per mundo seruire in animum induxerunt. Ut enim priores illi hypocritam suam argui & maculam nolunt, ita alteri disciplinam nullam ferre possunt, qua in officio contineantur. Simile exemplum Ahas habetur, ubi Iudaei, quos praeposterus legis zelus urebat, hominum pessimorum & vana opera aduersus Paulum Thessalonica vbi sunt.

Ahor. 17.

Sed imprimis prodest, videre, ut se in praesenti gesserint pharisei. Primum amicitia respiciendo, quando non habent quod Christo respondeant. Deinde exeunt, quasi aliud alium. Atque sibi iactant, quorum operam sibi profuturam putant, et si illos cane & angue peius oderint. Exponit haec pulchre hostium veritatis ingenium & artes. Amantes & insani sunt illi, si quando iactant, ut verbi Dei praualere vident, quae tenebras, quibus suam nequitiam occultare solent, disijcunt. Atque tamen hunc suum furorem dissimulare norunt, & quasi aliud agendo veritatem opprimendam nem querere. Et tanta est huius illorum adij vis, ut facile cum omnibus alijs conuenire possint, quos alias quam maxime oderunt, modo in hac causa illos sibi auxilio fore sperare possint. Sic illi quoque cum Saduceis & Herodianis pharisei collidunt. Et quando Christus captus fuit, ab omnibus sacerdotibus, scribis, seruis, milites & pseudopostolum Iudae conuenisse legitur, quorum non sese non modo vna conditione, verum etiam gente, doctrina, studijs & fidei professione sua videri differrent. Huius simile est, quod hodie episcopi & monachi, cum mundo morum & platee spectabiles haberi velint, cum principibus & militibus conspirant, & sepe in medijs castris agunt, ut in acies iamiam dimicaturas volitant, modo Christi predicationem opprimere possunt. Sunt haec crebro meditata, non ut ipsi quoque odio mutuo cum nostra fidei aduersarijs certemus, sed ut caeres facti, illorum insidij minus capiamur. Nec enim blanditjs aut fucatis promissionibus credere, per contentionibus quibus interdum scinduntur fidei conuenit: quando constat illos implacabilis animus alta mente repostum alere, & si qua se offerat occasio, facile cum quibusvis posse conuenire, veritatis causam opprimant. Interim verbi Dei diligenti meditatione & precibus crebris nos certemus, & sanctae in Christo concordiae studeamus, cuius finis & scopus sit indefessum propagandum, qui Christi studium, ne in hac parte ab infelici filiorum huius seculi generatione superemur.

Hostium Christi ingenium et artes.

Matth. 22. Luc. 22.

Quid vero Christus interea agit? Secedit vna cum suis discipulis ad mare, nec vllam ex illorum consultationibus malum accipit. Ita vero impiorum furoribus interdum cedere, & ex vna ciuitate in alteram fugere, suo exemplo docet: quando nimirum fuga nostra nec Dei gloria officit, nec alius cuius offendiculi causa est apud eos, qui a nostra auctoritate dependent. Permittit huc non penitentiam & Apostolorum exempla, quos hoc olim factis se legimus. Interim consolatio plenum est, quod impios suis consultationibus nihil aduersum Christum proficere videntur. Sicut David in Psalmo secundo praedixit. Ut enim hic incolumis euadit, ita illum alibi quoque non semel per medios hostes euasisse constat. Quid, quod ne mortuum quidem in sepulchro deivire potuerunt malitiosi

II. Discedit Christus ab ingratis. Matth. 10.

Impij aduersus Christum nihil proficiunt. Luc. 4. Ioan. 8. &c. Matth. 28.

idprimi remur? ecclesia C profido e Nlati. Porro gressum i Iudae sum vultu propter in pta non per Euar propterea illum con vel oppri dem mar hantur, eius rei in piamis, i dea simu vres suos nitem ar hu illa n diligencio feta sece fidem & nu defu Est a illos mili cum peri pus fuer & omni ro no tri In Christi Habet i cum, om mium se mium salus su Amen Et Cor tu Petri cius, E Nec perone nctus v bi flagr fuisse pu bntas s sunt, ita

Ad primū gloriose resurrectionis ipsius præcones sunt? Quid ergo hostium consilij & conatibus ter-

Porro subiicitur his noua historia, que hoc ipsum plenius illustrat. Christum enim ad mare di-

Est autem hic cum primis memorabile populi ad Christum concurrentis studium. Poterat enim

Nec minus obseruandum est, quod illos uotorum compotes factos esse ostenditur. Et si enim im-

III. Turba mul-
te Christianis se
quantur.
Gentium uoca-
tioni & iudeo-
rum repudio
preludat.
Deut. 32.
Hos. 1.2. &c.

Act. 7. & 8.

Stadium uere
piorum in Chri-
sto sequendo.

Luc. 14.
Matth. 10.
Luc. 6.

Deut. 28.
Isa. 61.
Matth. 17.
Ioan. 6.

Christus ad se
uenientes am-
ice excipit.

Matth. 11.
Ioan. 6.

Ioan. 1.
Gen. 3.

enim morbos pellit, quorum origo ex peccato est, & quibus peccatricem carnem flagellat & castigat. Deus peccata quoque tollat oportet. At idem spiritibus quoque immundis imperat, qui servitute calcare debuit, sicuti primis parentibus olim Deus promiserat. In presenti tamen spiritus immundus loqui non patitur, cum quia tempus manifestationis ipsius inter gentes nondum aderat, tum quod indignum est, diaboli mendaciorum patris testimonio eum commendari, qui aterna est Dei patris veritas. Nec admittendum fuit, ut diaboli testimonium Christi & vniuersam nostram salutem casum suspensam faceret, sicuti alibi copiosius à nobis dictum est. Nostrum fuerit, simili studio Christum sectari, & curare ut per fidei contactum ipsi vniamur. Ita enim fiet, ut ipse merito à peccatis liber & diaboli tyrannide liberati, in ipso & cum ipso æternum viuamus. Illi debetur benedictio, honor, gloria & potestas in æternum. Amen.

H O M I L I A XXV.

Et ascendit in montem, ac uocat ad se quos uoluit ipse, & uenerunt ad eum. Et fecit duodecim, ut essent secum, & ut emitteret eos ad prædicandum, utq; haberent potestatem sanandi morbos & eiciendi demonia. Et imposuit Simonì nomen Petrus: & Iacobum filium Zebedæi, & Ioannem fratrem Iacobì, & imposuit eis nomina Boanerges, quod est, filij tonitru; & Andream, & Philippum, & Bartholomæum, & Mattheum, & Thomam, & Iacobum Alphaï filium, & Thaddeum, & Simonem Cananæum, & Iudam Iscariotem, qui & prodidit illum.

Argumentum
& usus præ-
sentis loci.
Ioan. 15.
Marc. 1.
Lucæ 4.

Inter Dei beneficia, nullum potest filium Iesum Christum, præstantius & salutariius esse, quam quod uerbum suum miseris mortalibus manifestari dignatur. Per hoc enim de sua uoluntate edocet, sicut nos ipsi amicorum loco esse testatur, & simul miseros nos & indignos ad regni sui uicem aeterna consortium colligit. Non temere ergo Christus Iesus docendæ munus ad se quoque pertinet, & se illius ergò in mundum uenisse testatur, se q; docendo potissimum exercitum, quam diu in terris uisus fatus est. At quia ille, quo ad humana nature conditionem, solus omnibus locis simul suffragari poterat, & peracto nostræ redemptionis negotio terras erat relinquiturus, certos aliquos ad se uocauit, quos ad prædicandum emitteret, & quoru ministerio Euangelij doctrina in toto terrarum orbe uulgaretur. De horum electione in presenti Marcus agit, qui locus non modo de Apostolorum doctrina, uerum etiam totius ministerij ecclesiastici ratione nos iudicare docet. Quare singulas instantias diligenter inspicere non parum proderit.

I. Christus ipse
apostolos institu-
it.

1. Pet. 1.
Ephes. 4.
Matthæi 24.

2. Reg. 4.

Primum totius negotij auctor proponitur, Dei filius Iesus Christus, qui solus & non alius hominis ministerio aditus, Apostolos hosce elegit. Unde patet ministerium uerbi, non inueniuntur, sed diuinum institutum esse. Ut enim duodecim hosce Christus ordinauit, ita aliam olim suo spiritu prophetis adfuit, & nunc etiam ecclesie sue Apostolos, doctores & pastores designauit. At quia de hoc supra diximus, pauca hæc modo sufficiant. In presenti uero Christi uidentia & indefessum studium considerari debet, quo instat optimi patris familiaris sua demeruisse. Ecclesie prospicit, ne post ipsius de terris discessum electi salutis doctrina desituantur. Ita uero suo exemplo omnes illos officij admonet, quorum fidei & cura ecclesie commissa est: ut non tam contenti, si ipsi fideliter doceant, uerum etiam de successoribus cogitent, quorum opera uerbi doctrina in ecclesijs conseruetur. Fecerunt hoc ante Christum inuenerunt præstantissimi prophetarum, Samuel & Helisæus, quos discipulis pluribus conuixisse, & illos priuacim instituisse, facta in scriptura testatur. Et per Amos prophetam Iudæis hoc grauissimi criminis loco Deus obicit, quod Neque ad suis uinum propinari, id est, quod sibi & uerbi ministerio consecratos iuuenes educatione negligentiiori corruerint, & intemperantiæ assuescerint, ut in ipsis uerbi doctrina in contemptum uenerit. Fuit ergo hæc res omnibus seculis cura ipsi qui religionem saluam esse uoluerunt: & hoc sui officij uiderunt sanctissimi reges & principes, quorum liberalitate collegia & monasteria fundata, & curata sunt, ut in illis alantur & instituuntur bone indolis atq; spet iuuenes, quibus aliquando uocati

vera committi possit. Nec ignoravit olim quantum hoc momenti habeat ad conservandam religionem

Deinde vi negotium hoc Christus tractavit commemoratur. Monsem ascendit, & illic, Luca II. Quomodo

Tertio finem triplicem ostendit Marcus, in quem discipuli isti electi sunt. Primus est, ut cum

Porro tribus hisce univsa ministrorum verbi officia comprehendere possunt. Debent illi Christo

Apostoli sine electi, & quid in ministrorum electione faciendum.

Luc 6. Iste 30. 56. Amos 2. Act. 1. 13. & c. 1. Corinth. 3. 4. 2. Corinth. 3.

II. In quem finem Apostoli electi sunt.

Ioan. 15. Act. 1. 10. & c. Marci 6.

Officia ministrorum verbi.

Matth. 28. Galat. 1.

1. Timoth. 4.

2.

Matth. 25.

Ezech. 3. & 33. Ioan. 1.

1. Cor. 9.

Amos. 3.

fasisse constat, quando illis non amplius opus est: at quod illis olim figurabatur, id ministris persequi prestare debent: ut nimirum animabus vel infirmis in fide & conscientia terroribus percipi, vel peccatorum aestu ad mortem laborantibus medeantur, & satanam regno suo pellant. Et si in mendacijs & homicidia ab initio. Regnat ergo per mendacia, falsam doctrinam, falsos cultus, idololatram, ambitionem, avaritiam, odium, intemperantiam & omnis generis peccata, quibus homines cum seipsum alios perdunt, quoad corpus & animam. His fortiter obstare, & ita satanae regnum evictum veniit. Fecerunt hoc olim Apostoli, & hodie non minor idem faciendi necessitas nos incumit, quando passim occurrunt, qui fidei & salutis suae incerti miser languent, multis vero in locis satanarum imperium obtinet, & illius regnum apud eos quoque hominum incuria instauratur, quos et alius tyrannide Christus iam pridem liberaverat. Nimirum ergo imprudenter quidam a ministris nostri destitiam exigunt, nec ea ab illis volunt reprehendi, per quae satan potissimum regnat, quem Christus per illos evictum vult.

Nomina Apostolorum.
Matth. 10.
Luc. 6.
Act. 1.

Humilis Apostolorum conditio.

His Apostolorum duodecim nomina subijciuntur, quae a tribus Evangelistis spiritus sanctus censeri voluit, partim ut certò nobis constet, quos nam pro fidei nostrae doctoribus agnosceret debemus, nec aliquos audiamus, qui Apostolorum titulis turpidi, diversa ab illis tradidit: partim ut deusdem & studium agnoscamus, qui (ut David Psal. 34. docet) suorum nomina & memoriam servare solet, qui in regno suo propagando fidelem operam navant: quod in eum finem observari debet, ut quis huius mundi iudicij aut calumnijs nos ab officio, cui nos Deus destinavit abduci patiamur. Inter multa autem quae in hoc catalogo notanda veniunt, haec mihi potissima videntur.
Primum, quòd eorum nomina absq; omni ambitioforum titulo fastu spiritus sanctus reple, quibus nihil ynquam praestantius orbis habuit, nec in posterum habiturus est. Pugnata hoc non cum di tanummodo consuetudine, qui magnificos titulos ambitiose capiat, & sepe pro illis ferro & pomicat: verum etiam cum illorum exemplo, qui sese Apostolorum successores dicunt, & legitime illorum ministri censeri volunt. Quid enim inter hos aliud quàm Sanctissimos, Reverendissimos, Excellentias, Gratias, Paternitates, & infinita eius generis deliria insulas simul & turpiter barbariem redolentia audias? Quin in ipsas scholas penetravit ambitio, ut inanes & superbia doctorum & Doctorum titulos pecunijs redimant, qui mox humilitatis & crucis Christi praemium fieri debebant, ut de ijs nunc nihil dicam, qui vbi per multos annos ecclesiae doctores fuerunt, iam per Doctoratus honores ambiunt, ut vel solidam plebem in maiorem sui admirationem rapiam, vel principes ampliores & quatuor magis dignitates obtineant. Quàm verò hoc alienum sit ab illorum professione, tam praesens hoc Apostolorum exemplum, quàm Christi praecipit docet, qui ut nos ipsos negemus, & mundum hunc omnem calcemus admonet. Vide Matth. 16. Idem Matth. 23. scribit et ipse ieros hoc nomine reprehendit, quòd salutationes honorificas in foro & Rabbini titulos appetit, & mox addit: Vos autem ne vocemini Rabbi. Nus est enim doctor vester, Christus, omnes autem patres estis. Et ne quis hoc illi vel temere excidisse, vel ad Iudaicum modò Rabbini titulum referre debere putaret, idè paulò post repetens ait: Ne vocemini doctores. Nus est enim doctor vester. Scio quid hic obijciant, qui in Academiae eiusmodi splendore gaudent, vel etiam ex eo quod praesentium. Neque eos damno, qui bonarum artium candidatos honoris publici spe ad studia excitant. Medicos & Iuriconsultos non sine publico sui studij & diligentiae testimonio admittunt. At Evangelij autem ministri ambitionem omnem alienam esse velim, quibus legitimum ecclesiae examen & ordinariae electionis testimonium sufficere debet: nec video quàm procul à Simonia spectet ab officio iste, quo ad ecclesiae ministerium non admittuntur, quàm qui titulos eiusmodi prius percursum redemerunt.

Quorundam nomina mutata.
Matth. 16.
Matth. 26.

Secundò quorundam nomina Christus mutasse dicitur. Simòn enim Petrum vocavit, & Petrus nomen mirum, & spirituali petra, quam alibi confessus est. Ioannem verò & Iacobum tonitruum vocavit, propter caelestem doctrinam qua hominum mentes movere debebant. At si discipulos spectemus, nimirè tales fuisse patet in praesenti. Quare quales aliquando futuri sint Christus numerare, & imitari quibus mox passuri erant occurrere & mederi voluit. Quia enim Christum negaverat Petrus, nominis recordatione illum officij admoneri oportuit, ut ad petram Christum reverteretur, quem hunc lapsum fidei constantia sarciret. At alteri illi, Ioannes & Iacobus, mundo nimis additi primatus

primatus
desus
ritas
que non
nibus
tari debe
giantur
quem sui
scimus
buer illo
nam ad
ergo aliu
duentur
Terr
videntia
però nos
quellam
& success
pro pecu
titulis no
tri, & le
excitent
ritatem
Clerum
Dicitur
nime les
sua dicit
do declin
nos, lanc
nem tur
schario
reglavit
nostri ill
moribus
fesset,
memur
nem, art
reperire
doctrina
caelestis
gloria

primatum inter Apostolos ambituri erant. Ergo tonitruum filios dici vult Christus, ut terrena loqui
 Matth. 20.
 Matthei, et celestes voces conent, quibus hominum mentes penetrant, et peccatorum agnitione ter-
 rita, vero et ardenti salutis studio accendant. Admonet locus hic, quis nominum verus usus sit,
 Vetus nominum.
 que non absque Dei providentia nobis obtingere multa exempla docent. Quod si ergo eorum nomi-
 nis appellamus, quos olim fideles Dei seruos et amicos fuisse constat, illorum fidem nos quoque imi-
 tari debere meminerimus. Imprimis in Christianorum nomine, quod commune est omnibus nobis, co-
 Afor. 11.
 gnosendum erit, nos illud a Christo habere, quem ita dici oportuit, ut eum constaret esse unctum illum,
 quem sui populi regem et sacerdotem Deus ab eterno constituit. Illum ergo regem et sacerdotem agno-
 scamus, illum audiamus, illi credamus, qui nos quoque reges et sacerdotes facere dignatus est. Vbi o-
 Apoc. 1. s.
 biter illum cecitas arguitur, qui inter nostri seculi de religione controversias, se nescire dicit, quem
 nam audire, et cui credere debeant. At qui Christum profiteris obone, et Christianus diceris. Quem
 ego aliam, quam Christum, audias? Cui alij, quam Christo, credas? Sed de his alibi fortassis plura
 tractatur.

Tertio inter electos Christi Apostolos Iudas proditor numeratur. Vbi admirandum divina pro-
 ludas proditor.
 videncie consilium occurrit, cuius ratio humani ingenij acumine nunquam satis inquiri potest. Quoad
 Apostolis con-
 vero nostram institutionem, hoc exemplo Christus docere voluit, nunquam defuturos qui religionem
 numeratur.
 castam faciunt, et sub ipsius nomine de ipso et membris ipsius negociantur. Et sane Iude sectatores
 a Pet. 2.
 et successores sunt, quorum hodie veritatis doctrinam produunt, Dei gratiam et Christi meritum
 pro pecunia vendunt, aut sub Evangelij pretextu sua quaerunt. Illos ergo nos cauere deceat, ne falsis
 nominis imponant. Gloriantur hodie Romani Pontifices Apostolorum successione, cathedra Pe-
 tri, et legitima ordinatione ecclesie. Demus illis haec omnia. At tamen Iude instar negotiationem
 exercens, cum Christi et quae ille nobis meruit pro pecunia vendant. Non est ergo, quod Petri autho-
 ritatem nobis obijciant. Quin potius edigite, quid D. Bernharde respondeant, qui in Sermone ad
 Clerum in Concilio Remensi, episcoporum sui seculi mores acerrime reprehendens, inter alia inquit:
 Dixit Dominus ad duodecim: Nonne ego vos duodecim elegi, et vnus ex vobis diabolus est? Do-
 minus Iesu cum esset electio illa in manu tua, quare elegisti diabolum episcopum? Fratres, sic facit Ie-
 sabode eligens sibi multos diabolos episcopos. Et mox, Episcopi huius temporis avaritiam quomo-
 do deluunt? Quod enim sine miserabili gemitu dici non potest, Christi opprobria, sputa, flagella, cla-
 uis, lanceam, et crucem et mortem, haec omnia in fornace avaritiae constant et proficiunt in acquisitio-
 nem turpium lucri, et pretium vniuersitatis suae marisupij includere festinant, hoc solo sane à Iuda I-
 schariata differentes, quod ille horum omne emolumentum numero denariorum compensauit, isti voraciore
 insatiis lucrorum infinitas exigunt pecunias, et c. Dicta sunt haec ante annos quadringentos: quae si
 nostri illi de se dici nolunt, agendum ostendant, quid ab eo tempore in Curia Romana, aut episcoporum
 moribus, aut etiam tota ecclesia in melius sit reformatum? Videndum tamen quoad Evangelij pro-
 fessione, ne paucorum vitia omnibus in genere imputemus, vel Evangelij doctrinam improbe calum-
 niemur propter eos, qui illa ad suam libidinem abutuntur. Ita enim magistratus quoque, coniugium
 nem, artes, et in vniuersum omnes hominum ordines damnari mererentur, quando in singulis aliquos
 reperire licet, qui officij sui parum memores, affectibus suis plus aequo indulgent. Nos potius Christi
 doctrinam audiamus, quam ille Apostolorum ministerio toti orbi proposuit, illam sectemur, ut olim
 caelesti gaudio fruamur cum Christo Iesu, Domino et saluatore nostro, cui debetur benedictio, honor,
 gloria et potestas in eternum. Amen.

HOMILIA XXVI.

Et veniunt in domum, et conuenit iterum turba, sic ut non liceret
 illis uel panes edere. Et cum audissent qui ad illum attinebant, exierunt
 ut illum prehenderent. Dicebant enim: Alienatus est mente. At scribae
 qui ab Hierosolymis descenderant, dicebant: Beelzebul habet, et per
 principem daemoniorum eijcit daemonia.

Quoniam vniuersa nostra salutis ratio, quoad nos, in hoc potissimum versatur, ut Christum
 agnoscamus et amplectemur, in quo solo quaecumque ad salutem faciunt, Deus nobis offert: ipse
 Argumentum
 et usus presen-
 tis loci.
 1041. 17.

quoque Christus omnia sua ita instituit, ut per ea in sui cognitionem nos perducat, sicut in ipso
doctrina tum miracula videre licet. At imprimis eo facit, quod suo illo indefesso docendi studio
contentus, insuper Apostolos quoque ordinavit, quorum ministerio veritatis doctrina & salutem
ipsius cognitio pluribus in locis vulgaretur. At ne quis post ordinatos Apostolos, Christum suum
facilem segetem putaret, in presenti narratur quid porro fecerit, & simul iniquissima de ipso
suum ipsius iudicia exponuntur. Omnium vero hic precipue usus est, ut & Christi ipsa
erga nos, & mundi huius erga illum ingratiudinem agnoscere discamus, & illum amplecti, qui
fundamur ingrati mundi calumnijs, quibus etiam hodie Christi doctrinam oppugnat. Videmus
que singula ex ordine.

Misericordie
sensu loci.

Matth. 12.
v. 10. 3.

Christi studio
pro nostra
salute.
Marc. 2.
Ioan. 4. 6.

Isaie 55.
Ioan. 7.
Matth. 11.

Isaie 49.

Deut. 6.
Psalms. 78.

Historia paucis comprehenditur. Christus multis & diutinis laboribus fatigatus, cum ad
his domum rediit, nimirum quietis & cibi sumendi causa, ut ex sequentibus patet. At ubi illam
nisse rescivit populus, undique concurrerit, & quidem tanta cum multitudine simul & importanter,
ut ne panibus quidem, necdum alijs cibis diligentius paratis, vesci possent. Quare ad ipsos egre
Christus, astantes docuit, & miracula edidit, ex quibus precipue quod in demonio magis, quam
caeco curando fecit, Matthaeus narrat. Quo iterum testatus est, se ad destruendum diabolum operat
nisse, ut miseros mortales, quos ille in Dei cognitione & salutis negotio plane caecos & miserabilis
ex illius tyrannide liberatos, suo spiritu illuminaret, & linguas nostras in Dei laudes solerem, pro
ro eo usque docendo & miracula edendo perseveraret, ut pro assumpta humane naturae firmitate,
animo desicere videretur, & sui egressi illum ad se reciperent, & turbas ad ipsum recreandum
bere conarentur. Nec enim illorum sententia mihi probatur, qui illum à cognatis amicitia con
ris, non absque conuicio, insimulatum esse putant: quando mitiorem interpretationem Graeci
facile admittunt, & illum à cibo capiendone per populi concursum impeditum fuisse dicunt, unde
mi deliquium oriri solet, & paulò ante Apostolorum catalogus praemisus sit, cum quibus ille
ingressus est, & quos ego nihil unquam inhonestius de illo loqui voluisse crediderim. Prae
officium potius praestitisse, quam aliquid per conuictum dixisse videntur. Nobis autè in praesenti
gula personae consideranda veniunt.

In Christo primum ardens nostra salutis studium elucet. Alibi se huius causa remissio
hunc cibum suum esse faceret, ut faciat voluntatem patris sui, quae quoad ipsum non alia est, quam
ut omnes in se credentes saluos faciat, nec quenquam ad se venientem foras eiciat. At ne quis
ab illo inanibus verbis lactari putet, docere & salutem nostram operari nunquam desinit, sed
pore, quo manifestatus est, sed hinc inde obambulans Iudaeam & Galileam omnem doctrinam
racles repleuit. Et in praesenti genium quoque suum destruat, nimirum de hominum salutem
quam cibo corporis sollicitus. Id vero consolationi plurimum seruit in tentationibus, quando nihil
minus cura esse, facit persuadere conatur. Si enim tanto studio inter insensibilis hostes Christi
sus est, quis ipsum officij immemorem putat erga eos, quis illius salutem esuriant atque sitiant? Quo
bos passum ad sese inuitat, & isdem omnes regni caelorum thesauros pollicetur. Interim Christi
tum in exemplum trahi debet, ut quicumque munus aliquod sibi à Deo commissum esse sentiat,
non minori studio & diligentia exequantur. Maledictus enim à propheta pronuntiatur, qui
opus Domini malignè. Ierem. 49. Pertinet ergo hoc ad ministros verbi, qui & ipsi omnibus circum
bus postpositis toti in hoc incumbere debent, ut quam plurimos Christo lucrifaciant, & in Christi
gnitione eos seruent, quos iam lucrifectos vident. Idem magistratus facere docet, quos Deus iu
clise nutritios constituit, & qui officij sui praeclara exempla habent in Davide, Ezechias, Iosepho,
stantino, Theodosio & alijs horum similibus, quorum fidem tum sacra tum ecclesiastica illustra
brat. Nec minus hoc ad patres familias spectat, qui similiter suos Deo consecratis, & in illius cog
tione institueri debent. At hic incurabilis ferè nostri seculi corruptio elucet: quando plerique magis
rum mundo plus satis addicti, officium negligunt, magistratus religionis causam nihil ad se pertine
re arbitrantur, patres familias vero solum opibus & honoribus accumulandis intenti sunt. Inter
tur ergo salutis cura, exinguitur fides, perit religio, & his sublati immane grassantur vitia, quae
eandem ingrato mundo interitum afferent.

Secu
etiam in
tempore
si & sa
facile on
re, & pr
relingui
summan
terra du
Dei an
Te
Atque si
senatus
mendat
re plur
tine, qu
& ille r
suis par
male gra
voni se
ia ius
exempl
riam, &
23. 24.
His
tibus h
cula im
ria. Ne
& schol
tatis &
quoniam
modi &
ergo mi
colonne
duci, ne
pientes
Por
ni malis
eripere,
tamen h
dat, sic
si veri
ionum
primum
lorum a
alia de
hodie I
veritas
re, quod
per hoc

Secundo populi studium obseruari meretur, qui Christum passim sequitur, & ad illum tempore...

Tertio non frustra factum putabimus, quod a suis familiaribus curatur Christus, ne deficiat. Atqui facile illi fuisset...

His autem hominum iudicia de Christo Marcus subiicit, quae varia fuisse constat. Nam ut Marcianus habet...

Porro quam astute agant scribae isti videndam erit. Factum ipsum negare non possunt, nec etiam...

Populi Christi sectantes...

Christus a suis curatur...

1. Cor. 4.

Diversa hominum de Christo iudicia.

Ioan. 5. Matth. 15. et 23.

Astuta scribarum in Christo calumniando.

religio pura & pleriq; efficacem diuini uerbi operationem sentiant, & illi cedere incipiant: mox adiuuantur, qui Euangelij precones malo demone agitari dicant, qui illis & rerum agendam consilium & uerba suggerat, quibus simplices & incautos decipiant. Vel cum Euangelij doctrinam per fidem nare, aut idoneis rationibus confutare non possint, saltem hoc nomine diabolicam esse dicant, quod illi fidiorum & contentionum causa sit. Ita uero id, cuius ipsimet auctores sunt, dum pessimo carnis affectu sequuntur, Euangelio Christi tribuunt, sibi ipsis uero eam laudem uendicant, quod pacis & concordie studio teneantur, cum illos dies & noctes uel aliud quam caedes & innocenti sanguinis effusionem meditari constet. At quam facile sit illorum calumnias confutare, ex Christi responsione patet. Discamus nos Christi bonitatem & saluificam potentiam agnoscere, nec moueri impiorum calumnijs. Dissipabit illas dominus, & (ut propheta inquit) impietatis conuincet omnem linguam, que aduersus ipsum & ecclesiam surrexerit. Ipsi debetur benedictio, honor, gloria & potestas in eternum. Amen.

Isaie 54.

H O M I L I A XXVII.

Et illis ad se uocatis, per parabolas loquebatur ipsis: Quomodo potest satanas satana eijcere? Esti regnum aduersus seipsum diuisum fuerit non potest stare regnum illud. Et si domus contra semetipsum diuisa fuerit, non potest stare domus illa. Et si satanas insurrexit aduersus semetipsum & diuisus est, non potest stare, sed finem habet. Non potest quisquam uasa fortis, ingressus in domum ipsius, diripere, nisi prius fortem ligarit, & tunc domum ipsius diripiet.

Argumentum & usus presens loci.

Quemadmodum saluator noster Iesus Christus, quam diu in terris uersatus est, totum uisum fuit, ut cum doctrina tum miraculis quam plurimos lucrifaceret: Ita nunquam eam uerunt ipsius hostes, quibus hoc summum studium fuit, ut illum uel omnino perderent, uel saltem in pulo iniisum & exosum redderent. Exempla eius rei multa hucusq; uisimus, inter que cum prima memorabile est, quod in presenti historia habetur. Cum enim docendo eo usque perseverasset, ut aut mi deliquium passurus uideretur, & simul demoniacum quendam mutuum & cacum miraculose rauisset, iamq; populus diuinam in illo potentiam agnoscere & palam predicare inciperet; mox turbate eruperunt, qui omnia ista improbe calumniati sunt, & Christum in miraculis eisdem diabolicis uirtute adiuuari dixerunt. Quam calumniam propter nos ille sustinere uoluit, quo minus offendere, si hodie quoq; uel doctrinam Christi, uel illius ministros similibus conuicti; atq; criminibus graues uideamus. Si enim ipsum patremfamilias uocauerunt Beelzebub, quanto magis domesticos illos uideamus autem in presenti, ut impudentem hostium calumniam Christus exceperit & confutauit, discamus inde, quid nos quoq; si quid huius simile accidit, facere conueniat.

Matth. 10.

Christus scribas calumniatores ad se uocat. Matth. 12.

Primum occurrit, quod scribas ad se uocasse dicitur, cum illorum cogitationes (ut dicitur) & insidiosa consilia non ignoraret. Et quia non modo rudes, uerumetiam ueritatis odio ementis cecatos uidebat, parabolis e uulgo desumptis illos non tam confutas, quam amice instruit. In illa uatu dignissimum est, quod cum multa admodum patienter ferre solitus fuerit, presentem tamen hanc calumniam minime dissimulandam esse putarit. Causa est, quod non tam suam ipsius personam quam ueritatis causam peti, adeoq; publicam populi salutem periclitari uideret. Sic Moyses, qui non sicutisimus uirorum suis scribitur, acerrime aduersus Coritas suam auctoritatem defendit, & Rempub. diuinitus institutam euertere conabantur. Et Paulus, cum pro hostibus suis ludam dicit & noctes oraret, & pro illis anathema fieri cuperet, idem tamen pro sui Apostolatus dignitate, & mel magna cum contentione dimicauit, eo quod in ipsius persona Euangelij doctrina oppugnaretur. Quibus exemplis admonemur, qui nam patientia Christiane limites sint & termini. Patientia sitane ratio & modus.

Num. 12. & 10

Rom. 9. 10.

Patentia Christiane ratio & modus.

Quibus exemplis admonemur, qui nam patientia Christiane limites sint & termini. Patientia sitane ratio & modus. Quando autem per nostrum latus Dei gloriam & ueritatis doctrinam peti uideamus, tunc omnes vires exerenda sunt, ut nostri innocentia asseramus. Maior enim gloria Dei cari boni

adher, quam quid de nobis impij dicant aut sentiant. Regit ergo Hieronymus, qui in heresicos su- Ad Pammachi aduersus erro- res loa. Hieros.

Porro simul Christi mansuetudo eximiam laudem meretur. Poterat hostes subito punire, & di- Mansuetudo Christi.

Primò, Omne regnum (inquit) quod aduersus sese diuisum fuerit, stare non potest, et c. le quog Christus scriba rum calunnias respondet.

Potest etiam ex ijs, que postea Christus subiicit, argumentum ita formari: Quacumq; regna inter senectus disident, stare non possunt. Diabolus (si quod vos dicitis verum est) aduersus semetipsum disidet. Ergo regnum ipsius diutius consistere non poterit, sed illius finis imminet. Atqui hinc sequi- Luc. 11. Matth. 12.

Interim diligenter nobis inspicenda est generalis illa sententia, qua nec regna nec domus consi- De concordia & discordia.

Ad Pammachi aduersus erro- res loa. Hieros.

Mansuetudo Christi.

Matth. 12. 23. Luc. 11. 26.

Christus scriba rum calunnias respondet.

Luc. 11. Matth. 12.

De concordia & discordia.

vide Psal. 133.
Iſaie 3.

quoq; hominis interitum ſequi videbis. Quod ipſum in re publica ſimul & domeſtica ſeri, exemplum ad ipſa rerum origine inſinitis probatum eſt: vt non temere dictum ſit, Concordia res paruas eſſe, magnas diſcordia dilabi. Graciam certe olim inſeſtima odia & ſimilitates perdidimus. Et Romam ciuilibus bellis ſua reipub. exitium attulerunt, quam nulli hoſtes exteri vincere poterant. Exor- dem multorum aliorum ſortem olim fuiſſe, omnium gentium hiſtoria teſtantur. Sed nimium quæſi exemplis commemorandis immorari, cum quotidiana abunde ijs ſuppetant, qui vetera vel recentia vel oſcitanter negligunt. Debent ergo in horum conſideratione crebro verſari magiſtratus, vt re- currant, quæ communem concordiam turbare ſolent: qualia ſunt, auaritia, ambitio, bonarum legum diſſipatio, impunis quiduis audendi libido, ius venale, & ſi quæ alia ſunt eius generis. Curant diu- ſum patres, qui familijs ſuis conſultum cupiunt, alioqui verum eſſe experientur magno iuro, quod in præſenti dicitur.

Ab exemplo.
Lucæ 10.
Marci 9.

Secundo, diſcipulorum & aliorum exemplum allegat Chriſtus, qui illo tempore in ipſius uentis demonia eieciabant, quod vulgare fuiſſe ex eo patet, quod diſcipuli demones ſibi ſubſequebantur, & quendam in illis eiciendis Chriſti nomine vtentem prohibere conantur, eo quod Chriſtum non ipſi ſequeretur. Omiſit verò argumentum hoc Marcus, nimirum breuitatis ſtudio. Nos ex Ma- theo inferunt paucis excutiemus. Si ego (inquit) præſidio Beelzebub demonia eieci, filij vobis cuius præſidio eiciunt? Quæſi dicat: Cum veſtri filij, homines vobis notiſſimi, paſſim in meo nomine immundos ſpiritus expellant, quid opus eſt me alieno præſidio vri? An mihi in miſero mine- ruit eſſe putabitis, quam in alijs, qui meo nomine vtuntur? Ita verò ſimul illorum maligantiam ca- ratem taxat, qua in ipſo calumniabantur, quod in alijs reprehendere non poterant, &c.

Chriſtus diabo-
li victor.

Tertio ſimile allegat, quo ſe diaboli victorem eſſe docet, & proinde illius opera nequaquam imi- gere. Nemo poteſt (inquit) potentis alicuius domum ingredi, & illius vaſa diripere, niſi illo ſpere factus, ipſum prius conſtrinſerit, vt direptionem illam prohibere nequeat. Atqui ego vaſa diaboli rippo, & in libertatem aſſero homines, in quibus ille hactenus regnauit. Ergo illo longe potentior illius victor ſum. Quid igitur illius præſidio mihi opus erit?

Redemptionis
noſtre myſte-
rium.

Comprehendit autem parabola hæc pleraq; noſtræ redemptionis myſteria. Potens enim ille fortis gigas diabolus eſt, cuius domus erat mundus hic, vaſa autem homines, qui cum in peccato filij iræ naſcerentur, ſub illius poteſtate vincti cenebantur, et illi vel per effrenem peccandi licentiam, vel per cacam ſuperſtitionem & idolomaniam ſeruebant. Seruiculus verò huius ſtipendium erat æ- ternæ mors. Et quia eadem fuit omnium conditio, nemo reperiebatur ex vniuerſo mortalium gene- nere, qui vel ſeiſum vel alios in libertatem aſſerere poſſet. Fortiori igitur aliquo opus erat, qui dia- boli potentiam longe vinceret. Is Chriſtus eſt, verus & coæternus Dei filius, cui omnem potentiam pater tradidit. Is per incarnationem mundum hunc ingreſſus, cum ſatana pugnare cepit. Et ipſi quidem docendo & miracula edendo regnū illius in hominum animis labefactauit, tandem vni- uerſi per mortem ſuam noſtris peccatis, & ſuperata per reſurrectionem glorioſam mortis vni- uerſe, in vniuerſum euertit, ipſumq; ſatanaſtatem Euangelij prædicatione, per totum orbem vulgata, con- ſtrinſit, vt illi ius in homines nullum ſit amplius. Imò eos, qui illius vaſa erant, in libertatem filio- rum Dei aſſeruit, & ſpiritus ſui templum fecit, vt in ipſis Deus iam ſuum domicilium habeat. Ipsi huius rei in Davide præceſſit, qui gentibus deuictis erepta ſpolia Deo conſecraſſe legitur. Id verò noſtri nos ſimul officij admonet. Agnoſcamus hunc noſtrum vindicem, & illi omnem noſtræ redemptionis laudem tribuamus. Nec timeamus poſthac ſatanaſtatem conatus, quem Dominus patris no- ſtri ſub pedibus noſtris omnino conteret. Interim tanti beneficij memores, libertatem noſtram conu- mur, ne in peccati ſeruitutem relapſi, denuo ſatanaſtatem reddamur ad interitum, ſed patris gloriae Dei vaſa facti, huius voluntatem ſectemur, vt olim cæleſtis regni heredes ſimus cum Jeſu Chriſto ſaluatore noſtro, cui debetur benedictio, honor, gloria & poteſtas in æternam. Amen.

Matth. 1. 28.

1. Cor. 6.
2. Cor. 6.

Rom. 16.

H O M I L I A XXVIII.

Amen dico vobis: Omnia remittentur filijs hominum peccata & conuitia, quibuscuq; conuitiati fuerint. At qui conuitium dixerit in ſpiritum

spiritum sanctum, non habet remissionem in aeternum, sed obnoxius est aeterno iudicio. Dicebant enim, spiritum immundum habet.

Et si Deus in filio suo, Iesu Christo, omnes gratiae suae thesauros & quaecumque ad nostram salutem faciunt, liber aliter proponat, plerique tamen hominum hunc fastidire, & proinde à salute excludere solent. Causa huius mali ferè duplex est. Prima, quòd carnis affectus & mundi studia doctrinae Christi praeferrunt, & idèò cum his pugnantem ferre non possunt. Altera, quòd ipsis leuitulum videtur, Christi doctrinam contemnerent, & illam scurrilibus disterijs proscindere, aut etiam eadem improbè reluctari. Ita enim dum sibi ipsi blandiuntur, impietati paulatim assuescunt, & agnitam veritatem insectando in spiritum sanctum peccant. Exemplum eius rei in pharisaeis & scribis Iudeorum habemus. Et si enim hinc Christus sese per doctrinam & miracula manifestavit, illi tamen eundem recipere dedignati sunt, eò quòd eius doctrinam ipsorum questui & ambitioni adversum viderent. Quibus affectibus excitati, tandem agnitam quoque veritatem oppugnant, & quae divina virtute à Christo fieri, propria conscientia teste, non ignorabant, diabolo accepta ferunt, dum Christum daemona per Beelzebub eiecere dicunt. Quamvis verò iam incurabiles essent, nec ulla sui peccati remissione digni, Christus tamen cum propter rude & simplex Iudeorum vulgus, quòd ab illorum auctoritate totum pendebat, tum propter omnem posteritatem, diligenter cum illis agit. Et primo quidem atrocem illorum calumniam solidissimis argumentis confutavit. Nunc verò ipsam peccati sui atrocitatem ob oculos statuit, & simul aeternae damnationis poenas denunciatur. Vnus loci huius magnus est. Nam & Dei gratiam complectitur, qua ille peccatis etiam gravissimis ignoscit, & omnem peccati rationem tradit, docens quae nobis omnino cauenda sint, nisi irrecoverabilem salutem salutem facere libeat.

Argumentum & ihus praesentis loci.

Et haec quidem cum ijs, quae proximè praecesserunt, connectens Christus ait: Amen dico vobis, omnia venient vobis filijs hominum peccata & conuitia, &c. Quorum hic mihi sensus esse videtur: Consuetas ex ijs quae modo dicta sunt, mihi cum satana & artibus satanicis nihil esse commercij, sed omnia me virtute divina, & quidem propria facere. Quia tamen vos adeò obstinatos esse video, ut agnitam veritatem contumeliosius contradicere, & eandem horrendis conuijs grauare non verumini, agendum liberius & apertius iam arguendi estis, ut si non ipsi respicere vultis, saltem alij intelligant, quanta sit vestra impietas, quid illa mereatur, & quam parum vestrae auctoritati tribui debeat. Arbitrari forte quis leuem esse hanc vestram culpam, & nimium confidenter diuinae bonitatis misericordiam ferri, haec omnia dicitis & facitis. At ego hoc vobis verissime edico, quòd peccatis quidem omnibus, imò conuijs quoque, quae ab ignorantibus in me, qui filius ipsius sum, dicuntur, Deus pro sua gratia ignoscit. At si qui spiritum sanctum quoque conuijsari & agnitam veritatem insectari uideantur, id quòd vos facitis) illorum certè culpa grauior est, quam ue venia & misericordiae locum inueniant: sed horribilis illos manet tum corporum tum animarum interitus & aeternae damnationis supplicium, &c. At hic nobis vniversa peccati ratio consideranda venit, in qua tria praecipue tracta uimus, quae ad huius loci tractationem pertinent.

Expositio praesentis loci.

Primo de ijs peccatis & conuijs dicendum, quae remitti Christus testatur. Sunt ea, quae ex ingenita infirmitate et plerumque ignorantia vel carnis sordiditate committuntur. Quia enim omnes homines natura corrupti sunt, in electis quoque peccatum inuenitur. At peccant illi, non quod Deum vel odisse vel insolenter contemnerent soleant: sed vel praeter animi voluntatem ab ingenita corruptione (quae Paulus legitur peccati vocat) superantur, vel carnis sordiditate oppressi, vel etià mundi exemplo & illecebris decepti, satanae insidias non obseruant, & ita peccatorum laqueis irretiuntur, cuius rei exemplum in Dauid aduiterio habemus. Fit etià non raro, ut in ipsum quoque Christum peccent electi, et illi conuijs, & interdum aperta vi persequantur. Id verò ignorantes faciunt, priusquam à Deo per uerbi sui praedicationem illuminentur, & in ueram Christi cognitionem perueniant. Ita multi Iudeorum peccauerunt, quando Christum Pilato traditum ad crucem postularunt: quibus postea Petrus Apostolus Dei gratiam praedicat, & uentis spem facit, quando post grauem peccati ipsorum accusationem ait: Et nunc fratres scio, quòd per ignorantiam fecistis, sicut & principes uestri. De quibus etiam Paulus scribit: Si cognouissent, non quaquam dominum gloriae crucifixissent. Ex horum numero milites quoque fuerunt,

De peccatis remissibilibus. Rom. 7. 2. Sant. 11. Act. 3. 1. Cor. 2.

pro quibus Christus erans dixit: Pater ignosce illis, nesciunt enim quid faciant. Quia Paulus ipsum istis adnumerat, quando se ecclesia persecutorem fuisse fatetur & ipsum Christum filium dicitur audiri: Saul Saul, cur me persequeris? Ignorans vero fecit, quod Christum Dei filium & humani generis saluatorem esse nesciret. Nec dubium est, quin multi hodie horum similes Christi ecclesiam persequantur, & (ut ille olim praedixit) se Deo cultum praestare putent, dum pios & fideles in exilium eijciunt, aut etiam crudelibus supplicijs necant. Peccant illi in Christum & in eundem hominem interdum conuitia iaciunt, quando illius doctrinam et sectatores haereticos & seductiosos acculant, nec tamen de illorum salute desperandum est, cum non deo a animi impietate peccent, sed idcirco accidat, quod ijs, qui regis sui filium, si pannis laceris male reatum & hinc inde regentem vident, errorem dicunt, nihil minus dicturi, si regis filium esse nouissent. Quos ignorantia sua trahit, ut illa maiestatis accusari possint, & sui facti remissionem facile inueniunt, cum errorem suum ipsi peius deprecantur, & illius ipsos vehementer pudeat.

Causa remissionis peccatorum. Hic tamen probe cauendum fuerit, ne peccata eiusmodi, quae vulgo venialia nominant, idcirco remitti putemus, quod vel per se leuiora sint, quam ut damnationem mereantur, vel nostris ipsorum satisfactionibus & meritis expiari possint. Nam reuera omne peccatum per se mortale est, & damnationem meretur. Quia enim nos totos & omnia nostra Deo debemus, in illum inique, & proinde aeterna morte digni sumus, quicquid, aliquam sui partem illi negant, vel aliqua in re sanctissimam voluntatem transgrediuntur. Imo, ut actualia quoque peccata omittamus, ex primo parente peccati noxa omnibus inheret, qua sit, ut peccatores & in filij nascamur, quod sanctissimi quoque de semipiternis semper confessi sunt, & simul Deum rogarunt, ne cum ipsis in iudicium ingredi vellent. Quibus non damnatur, diuina bonitatis est, quae nos in Christo Iesu elegit priusquam mundi fundamta iacerentur, & electis semen filiorum Dei inserit, quo regenerati, peccata agnoscent, agnita deponant, & emendant, & Christum vera fide amplectantur, cuius merito iustificati, hereditatem regni caelorum aduent. Et hic illud Ioannis referri debet: Omnis qui ex Deo natus est, non peccat, quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Ex Deo natus peccatum negat. Apostolus, qui tamen idem antea dixerat: Si dixerimus, peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Peccant ergo etiam qui ex Deo nati sunt pro ingratia corruptiois & carnis infirmitate: sed non peccant ad mortem, ita ipsos conseruante & resurgente gratia Dei, ut modo diximus. Haec ut consolationem ferunt infirmis conscientijs, ita eos confutant, qui scholasticorum traditionibus seducti, septem modo putant esse peccata mortalia, & suis ipsorum meritis satisfactionibus nituntur.

II. De peccato in spiritum sanctum. Videamus nunc quid sit peccatum in spiritum sanctum, quod remitti Christus negat. Patet ex praesenti historia, & ijs quae apud Lucam cap. X. 11. habentur. In praesenti phariseis, cum in malis, cum propria conscientiae testimonio conuicti, Christum diaboli victorem esse, & diuina veritate omnia sua facere norunt. At tamen inuidia, ambitione & auaritia fascinati contradiunt, & diabolo acceptum ferunt, quod ex Deo esse non ignorabant. Et hoc Christus in spiritum sanctum peccatum. Idem apud Lucam de ijs agens, qui cum ipsum mundum saluatorem & veritatis doctorem esse intelligebant, tamen prauis affectibus seducti, eundem abnegant, & doctrinam ipsius hostiliter insultant, illos quoque conuicti in spiritum sanctum insultat. Quare in spiritum sanctum peccare dicuntur, qui cum spiritus sancti suggestionibus & Dei verbo illuminati, veritatis & salutis in Christo cognouerunt, tamen negant, & hostiliter oppugnant, dum mundi amicitiam vel corruptissimos carnis affectus ipsi Deo & propriae salutis praefereunt. Talis ante phariseos istos Cainus fuit, sicui tota ipsius historia testatur. Talis Pharaon, quod non vna ipsius confessio indicat, quando se peccasse dicit, mox tamen peccatum repetit, & Deo cedere designatur, quem paulo ante confessus erat. Talis Saul, qui sceleratius Dei consilio reluctatur, quo is Dauidi regnum promiserat. Talem olim Iulianum apostatam fuisse legimus, qui ne moriturus quidem & a Christo victus Deo gloriam dare voluit, sed conuictus pergens dicebat: Vici Galilae, viciisti. Tales hodie pro dolor multi videntur, qui cum veritatis doctrinam satis perspectam habeant, illam tamen vel non profitentur, imo destinata animi malitia non modo dissimulant, sed vndique conquisitis rationibus intra animos suos extinguere studet: ut

e. Tim. 1.
Actor. 9.
Ioan. 16.
Causa remissionis peccatorum.
Deut. 6.
Rom. 5.
Psalm. 51. 130.
143. & c.
Ephes. 1.
1. Ioan. 3.
1. Ioan. 1.
II. De peccato in spiritum sanctum.
Genes. 4.
1. Sam. 24. 26.

quam ali
nam Eua
vere disc
ipis ex fi
At h
hanc esse a
dicit. At
finitur pe
ipis Paul
peccati rib
peccati
tores &
ipis emoll
mento se
bi Dei im
si ab inge
pallor &
bor habet
cogitant,
plexantur
sunt, &
si peccat
arguunt
spiritus san
ne de pe
exigere
ubi se v
li ergo,
peccant
mot, inter
ferant pi
nis pena
suum pra
Nobis r
giamus
tur, non
sensu &
re non pr
respondet
torum la
bonedict

quam aliquandiu professi sunt, denud negant, & ad Antichristi castra transeunt, dum vel disciplinam Evangelicam oderunt, vel amicitias mundi, opes, honores & dignitates veniunt. Et hi quidem per dicitur in spiritu sanctum peccare, quia veritatem proculcant & oppugnant, cuius cognitio ex spiritu sancti illuminatione innovatur.

At hic querendum restat, cur peccatum hoc nunquam remitti dicat Christus. Causam aliqui hinc esse dixerunt, quod qui ita peccant, scientes peccent, cum aliud propria ipsorum conscientia illis dicitur. At nimis dura est haec ratio, & multis desperandi occasionem praeberet, quando plerique scientes peccant, & vel naturae lege edocti quae faciunt non recte abs se fieri intelligunt, quod de semet ipsis Paulus non obscure facitur. Potior ergo mihi illorum sententia videtur, qui in spiritu sanctum peccantibus ideo peccati remissionem negari dicunt, quod tales (teste Apostolo) non renouentur per poenitentiam, sed potius ex verbi Dei admonitionibus & conscientiae propriae suggestionibus induratae & deteriores reddantur, quae propria & vera reprobatorum nota est. Vt enim tellus, quae pluuia emolliri nequit ad fecunditatem, sed illis exasperatur & intractabilior redditur, hoc vno argumento se naturae sterilem & per omnia maledictam esse ostendit: Ita quorum animi saluberrimis verbi Dei mirribus & spiritu influentibus rigati non cedunt, sed ferociiores fiunt, ne illi abunde testantur, se ad ingenio filiorum dei alienissimos esse, quorum proprium est, verbum Dei audire, & ouium instar pastorem Christi vocem sequi. Et hic quidem obseruare prodest discrimen, quod inter electos & reprobos habetur. Peccant vtrique, sed diuersa ratione. Illi enim vbi peccarunt, peccata sua vel ipsi agnoscunt, vel ex dei verbo agnoscere discunt, cuius admonitiones patienter ferunt, & de poenitentia serio cogitant, peccati vero remissionem in sola Dei gratia per Christum quaerunt, quem fide constanti amplectantur. Quod si inter haec omnia deus nihilominus ipsos castiget, patris hanc iram esse agnoscant, & patienter illius voluntati sese subiiciunt. At alia longe est impiorum ratio, qui non contenti peccatis, sed peccato insuper delectantur, illius atrocitatem agnoscere nolunt, & Dei verbum, quo illa arguitur, ad se solent. Quin ne propriae quidem conscientiae testimonium audiunt, sed occultam quoque spiritus suggestionem improba scurrilitate & Cyclopoico contemptu explodunt. Quae causa est, quod nec de peccatorum remissione, nec Christo Iesu, qui hanc nobis acquisiuit, cogitant. Vbi vero poenas exgere incipit iustus deus, cum illo etiam certamen suscipiunt, & iudicij ipsius reluctantur: tandem vix se vitos vident, horribiliter desperant, & Deum simul & lucem hanc exosi vitam finiunt. Tales ergo, etsi leuia aliquando videantur peccati ipsorum principia, tamen ad mortem peccant, quia & poenitentia & fide in Christum desituntur. Exempla huius discriminis multa passim scriptura conuenit, inter quae cum primis luculentum est, quod in Saule & Dauide proponitur, quos si inter se conferantur, facile videbunt, quae nam Sauli interitus causa fuerit, & qua ratione David damnatio poenam effugerit. Nec mirum est, quod cum tales fore sciat reprobos, isdem tamen Deus verbum suum praedicari sinat. Ita enim illos inexcusabiles fieri oportet, vt dei iustitia omnibus innotescat. Nobis vero horum omnium hic vsus esse debet, vt horribilem peccati in spiritu sanctum noxam fugiamus. Quod tum fiet, quando dei verbum, quo arguimur, & credendi viuendiq; leges praescribuntur, non scurriliter explodamus, aut hostiliter infestemus, sed memores nos illo opus habere, eidem sensus & affectus omnes per fidei obedientiam subiiciamus. Rursum eiusdem redargutionibus cedere non pudeat, quin in hoc vnum intenzi simus, vt nostra tum fides tum vita voluntati dei per omnia respondeat. Tales enim pro suis agnoscat Deus, & per verbum suum regeneratos, & ab omni peccatorum laebe mundatos in caelestis regni hereditatem transferet cum Christo Iesu filio suo, cui debetur benedictio, honor, gloria & potestas in aeternum. Amen.

III. Cur peccatum in spiritu sanctum non remittatur. Rom. 7. Hebr. 6. Iohannis 8. 10. Discrimen electorum & reproborum.

Vide nostras in Canoniam Iohannis homilias. hom. 34.

Et veniunt mater eius & fratres. & foris stantes miserunt ad eum, qui euocarent eum, & sedebat turba circa eum, dicens ei: Ecce mater tua & fratres tui foris quaerunt te. Et respondit eis, dicens: Quae est mater mea, & fratres mei? Et cum circumspexisset in circuitu circum se discipulos sedentes, ait: Ecce mater mea, & fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater mea est.

Argumentum
& usus praesentis loci.

Quoniam Deus seipsum simul & bona sua omnia nobis per verbum suum offert, non videtur
dō, verum etiam necesse est, ut verbum hoc digne a nobis excipiat: quando confitetur, ut
patre doctor & salvator datus est, frequenter de hoc agit. Et nuper quidem aduersus pharisaeos
sputans, aperit docuit, quid eos maneat, qui agnitae veritati reluctantur, etiam propria consensio
testimonio conuicti fuerint. Quibus commodè historia praesens subiicitur, in qua suo exemplo docet,
quanti a nobis verbum Dei fieri debeat, & quanta sit illorum dignitas, qui illud digne audiunt, &
vita officijs expriment, quod ex illo didicerunt. Partes historiae sunt duae.

Mater & fratres
Christum
conuentum uolunt.
Marc. 6.
Gen. 11. 13. 14.

Prima occasione continet, qua Christus motus est, ut de hac re disputaret. Praedictum locum
ipsum mater & fratres, qui illo in domo docente & magna populi corona quasi obsesto ueniunt, &
lum conuentum uolunt. Mater fuit Maria uirgo. Fratres alibi nominantur, Iacobus, Ioseph, Simon
& Iudas: sic dicti, quod illius consobrini essent, quos Hebraei fratres dicere consueverunt. Itaque
Iacobum Abrahami fratrem nominant, quem tamen Abrahami ex fratre Haran nepotem fuisse esse
stat. Nec aliter accipi debere quod de Christi Iesu fratribus dicitur. Euangelica historia docet, quod
Ioanem enim ad Christi crucem cum Maria matre Iesu eiusdem soror, Maria Cleophae, frater Ioseph
tunc, quam Marcus in eiusdem historiae narratione matrem Iacobi & Iosephi fuisse scribit, quos aliter
ter Christi fratres numerat. Temere ergo & impudenter quidam Christo ex Iosepho uocatis
fratres Mariam peperisse contendunt, impuri nimirum Heluidij sectatores, quos olim ecclesiasticus
uic, ex scripturis nimirum de perpetua beatæ uirginis Mariae uirginitate edocet. Vide I. 7. E.
zech. 44. Luc. 1. &c.

Cur fratres
Christi non ipsi
quoque docerent
audiant, &c.
Luc. 2.
Ioan. 7.

Illud potius hoc loco inquirendum fuerit, cur Christi fratres, qui (ut uidentur) cum eo
ere aliunde aduenerant, foris subsistant, & non potius ingrediantur, ut & ipsi docerent audiant
qui Mariam uirginem filij Iesu amantissimam & uerbi ipsius studiosissimam fuisse constat, quod
fuit de quibusdam alijs ex fratribus siue cognatorum Christi numero dicere fortassis licuit. Ad
rosq; illorum non credidisse in Christum Ioannes testatur, qui etiam illum formidinis & ambiguitatis
censauerunt, quando illi in Galilea subsistenti dicebant: Transi hinc, & uade in Iudaeam, ut & illi
puli tui uideant opera tua, quae facis. Nemo quippe in occulto facit aliquid, & quatuor ipsi palam
&c. Ex horum numero fuisse uidentur, de quibus hic agitur: qui etiam Maria uirginis ipsam
ipsum ad Christum deducendi, negare non potuerint, & fortassis ipsi quoque iam de illo praesentem
aliquantò sentire coeperint, cum illum apud populum in pretio esse uiderent: tamen de ista
dem non magni faciunt, sed in hoc illum euocant, ut ipsos illius fratres esse, & non parum in illis
ris habere, omnes intelligant. Vbi uidere est, quanta sit carnis nostrae corruptio, qua sit, ut quae
ad fidem excitare debeant, ferè impedire soleant. Quanta enim credendi occasione praesentem
minibus hodie Christi fratres habuisse putabimus, qui illi a pueris conuersantes, quoties diuinitatis
naturae specimina uidere poterant? At reliquis tardiores sunt ad credendum, nimirum inuicem
scinari, quae ut plurimum inter fratres & cognatos regnare consuevit, quando aliquem suum
quis praestantior em esse, & Deo magis propitio uiri uident. Ita nec Canus Abelum fratrem
Gen. 4. 21. 37.
1. Sam. 17.

Christus mater
et fratres reij
cit.

Sed omnes his ad alteram huius loci partem transeamus, qua quid Christus Dominus fecerit,
explicatur. Primò nuntium de matris & fratrum aduentu abs se rejicit. Quis (inquit) est mater
mea? & qui sunt fratres mei? At non ita haec accipi debent, quasi aut matrem & fratres negaret
(quo sensu olim decepti Manichei & Marcionis ueram Christi incarnationem atque humanitatem
causa

atque nequaerunt) aut quod matris & fratrum ipsum puduerit. Sed pro temporis & loci ratione
 hac expendere oportet. Verfabatur enim, cum haec diceret, in officio sibi à patre commisso, & magno
 cum fratre doceret. Docentem carnis affectu ducti illi euocant, & sua priuata negotia publicè mul-
 tum saluti praeferunt. Res est ergo illos reijcit, nec in presenti pro matre & fratribus eos agnosceret
 patris, qui illum ab officio reuocabant. Simile quid puerum adhuc fecisse Lucas scribit. Cum enim
 Hierosolymis amissum diu anxie quaesiuissent parentes, & tandem inter scribas inuento mater dice-
 rit. Fili, cur fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quaerebamus te: Respondet ille, Quid
 est quod quaerebatis me? An nesciebatis, quod in ijs, quae patris mei sunt, oportet me esse? At ne quis
 male interpretatus & inobediencia aduersus patrem exemplum peteret, mox ibidem additur, quod cum
 illa Nazarethum descenderit, & ipsi subditus fuerit. Nihil ergo locus iste vel Marcioni parroci-
 nator, vel Monachis & Anabaptistis, qui sub religionis praetextu, parentes, coniuges & liberos des-
 serunt, cum nullam Dei patris uocationem habeant, sed in sano carnis affectu ducantur. Sed in illos
 patris illud Pauli conuenit, qui infidelibus deteriores esse ait eos, qui suis non prospiciunt, quos ipso-
 rum fidei Deum commendauit. 1. Timoth. 5.

Admonemur autem hoc Christi exemplo, quae constantia & fide nos in ijs uersari conueniat, quae
 nobis diuinitus iniuncta sunt, & ad nostram salutem faciunt. Haec enim Christum nullae hostium uel
 ipsius uel calumniae ab officio reuocare potuerunt. Nunc quod iuxta naturae legem patri & fratri
 haec debet officium, patris sui caelestis uocationi postponit. Imò cum per hos ipsi commodissima oc-
 casio offerretur, quae honestè ab illis discedere potuisset, quos sibi insensibilissimos esse sciebat, ea tamen mi-
 serè uoluit, ne quis suo exemplo postea sub pietatis in parentes praetextu, ab officio, quod Deo de-
 bet, discederet. Equum enim est, ut ipsi quoque, naturales affectus naturae creatori et Domino sub-
 iiciantur. Obseruandum hoc omnibus qui in officio aliquo publico uersantur, siue illi ecclesiarum mi-
 nistri, siue magistratus sint. Obseruent hoc ipsum parentes quoque, ne quid in liberorum gratiam faci-
 ant, quod cum Dei uoluntate pugnat. Et idem ad singulos Christianos pertinere, ipse Dominus mo-
 strauit, cum ait: Si quis uenit ad me, ne odit patrem suum ac matrem, & uxorem & liberos, & sorores,
 praeterea & animam suam, non potest esse meus discipulus: de ijs nimirum loquens, qui nos in Dei uo-
 catione ambulantes impedire aut reuocare conantur. Vbi enim salua religione uel parentibus obedi-
 ri, uel nostris prospicere possumus, ubi officium negligere impium fuerit. Discant item parentes & co-
 gnati non indignè ferre, si suam auctoritatem ab ijs negligi uideant, quos Deus ad uerbi sui prae-
 dicationem uocauit, ut ipsorum opera publicè multorum saluti consulat. Cogitent illos eadem lege cum
 Apostolis teneri, Oportet Deo potius obedire quàm hominibus. Cui cum ipse Dei filius sese subiecerit,
 impium fuerit à quocumque postulare, ut propter nos à Deo impostam sibi functionem deserat.

Praeterea confutatur hoc loco illorum error, qui Mariae uirgini in ijs, quae ad nostram salutem
 faciunt, aliquid tribuunt. Constant enim uniuersam huius uocationem in uero Christo contineri, nec aliud
 uicem ullam sub caelo hominibus datum esse, per quod saluari queant. At hic dum in ijs uersatur, quae
 ubi pater nostra salutis ergo immunerat, matrem ne agnoscat quidem, & alibi apud se intercedentem
 respicit, dicens: Quid mihi tecum est mulier? Quae ergo stulticia est, diuinae uirginis modo in caelis agen-
 tem, & omnibus huius seculi curis exemptam, caelestem imaginari, quae iugiter pro nobis filio supplicet, sic,
 uicem uera ostendet, & illum per omnia ipsi olim exhibita officia obtestatur? Quin haec ceteris genti-
 bus relinquitur, quorum Dij ad impurissimos poetis hoc modo describuntur. Nos uero Christo contenti,
 illum unicum saluatorem & intercessorem siue mediatorum apud patrem agnoscimus, cuius uox
 quod prophetam est: Ego Dominus, hoc est nomen meum, & gloriam meam alteri non dabo. Item:
 Nemo uenit ad patrem, nisi per me, &c. Ioan. 14.

Sed ad praesentem Christi tractationem redeamus, qui circa se sedentes discipulos circumspectis,
 & manum uerbi Mattheus habet in illos protendens, ait: Ecce mater mea, & fratres mei. Et uerbo no-
 bis huius dicti ratio constat, addit: Qui enim fecerit uoluntatem patris mei, qui in caelis est, hic fra-
 ter meus, & soror mea, & mater est. Quibus uerbis discretè testatur, carnalem generationem & cogna-
 tionem nihil facere ad salutem, nisi spiritualis accedat, quae nos ex immortalis femine renatos, Dei fi-
 lios, & proinde Christi fratres & coheredes facit. Docet hoc ipsum discretè Ioannes Apostolus, qui
 cum imito sui Euangelij de ijs locutus esset, qui Iesum Christum, aeternum illud Dei uerbum, in sua

Quae constan-
 tia singuli suam
 uocationem obi-
 re debeant.

Lucae 14.

Aduersus super-
 stitiosos Mariae
 cultores.

Actuum 4.

Ioan. 2.

1. Timoth. 2.

Isaie 42.

Matth. 12.

1. Pet. 1.

Rom. 9.

venientem non receperunt, mox addit: Quorquot autem eum acceperunt, ipsi partem (suae) dignitatem) hanc dedit, ut filij Dei fierent: nempe ipsi qui credunt in nomen eius: Qui non ex sanguine, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo geniti sunt. Et ipse Christus cum Nicodemo disputans, regeneratione opus esse docet, quae nequicquam requireretur, si carnalis generatio ad obtinendam dignitatem filiorum Dei sufficeret. Magnam virg. Duae virginis laudem esse fatemur, quod illam filij sui in carnem mirandi matrem deus facere dignatus est. At multo illius dignitas ex eo est, quod quem vtero gestavit & peperit, per fidem animo concepit, et illo noua creatura facta est. Docet hoc ipse Christus, quando mulieri, quae doctrinae ipsius admodum abrepta clamabat: Beatus venter, qui te portauit, & vbera quae luxisti. Respondit: Quis mihi in istis, qui audiunt sermonem Dei, & custodiunt illum. Non negat matris Mariae beatitudinem Christus, sed illam non in eo consistere testatur, quod ipsum secundum carnem genuit, sed quod Dei verbum complexa, hinc se totam per fidei obedientiam subiecerit. Vbi denud confutatur, qui illum in nomine colunt, & invocant, quod filij Dei mater sit, nihil interim de ipsi solliciti, quibus illa saluatae secuta est, & quae nos quoque dei filios & Christi fratres efficiunt.

Luce. 11.

Dignitas uerbi Dei.

Galat. 4.

Psalm. 45. Ephes. 5. 2. Corinth. 11.

Quomodo Dei uerbum a nobis excipi debeat.

Luce 8. Deut. 18. Matth. 17. Rom. 10. Ioan. 8. 10.

1. Pet. 1. Ephes. 4. Ioan. 6.

Galat. 5. 1. Ioan. 3.

Ioannis 8.

At hic nobis obseruanda venit in comparabilis uerbi dei dignitas, quo uoluntas illa dei tradens, quam Christus nobis tantopere commendat. Natura enim peccati mancipia & ira filij sumus, ut si Dei uerbum audiamus, & iuxta illius traditionem credamus in Iesum Christum, quem uisus saluatorem dedit, ipsius filij, Christi autem fratres & sorores efficiamur. Imo mater Christi colere esse, quando Christus per uerbum dei tum in nobis ipsis, tum in alijs generatur, quos Deo addicimus. Huc Paulus respexisse uidetur, quando ait: Filij mei, quos iterum parturio, donec parturiam Iesus in uobis. En parturiendi uerbum, quod discreti Christi matrem fore docet eum, qui per Euangelium in illo renatus eundem tum in seipso, tum in alijs formauerit. Quin quicumque tales sunt, ipsi sponsa dicuntur, & eidem nouos quotidie filios pariunt. Haec ut dei uerbum nobis committat, ita illorum ingratitude arguunt, qui illud uel contemnunt, uel etiam hostiliter persequuntur. Qui cum Christi Iesu fratres, sorores & mater esse nolint, quid restat, quam ut eius hostes existant, & regni caelestis hereditate excidant?

Uidendum ergo hic fuerit, ut uerbum a nobis excipi Christus uelit. Qui secutus (inquit) uoluntatem dei, hic meus frater, &c. At apud Lucam distinctius loquens, ait: Mater mea & fratres mei sunt, qui sermonem Dei audiunt & faciunt illum. Duo igitur requirit Christus. Primum, ut uerbum ipsius audiamus, quod ipsum deus pater olim per Moysen, deinde propria uoce calatus uocatus, dicens: Ipsum audite. Ex auditu enim fides est, quae Christo inserit, & dei filios facit. Ideo dicit Christus, Qui ex deo sunt, uerbum meum audiunt. Et oues meae uocem meam audiunt, &c. Quoniam illorum errorem arguunt, qui nescio quod uerbum dei non scriptum somniantes, ex reuoluntibus tibi pendunt, & Euangelij praedicationem contemnunt, & quasi superuacaneam negligunt, ecclesiastici ministerij, per quod illa promulgatur, auctor ipse Christus esse uoluerit, qui & dicitur prophetas locutus est, & hodie etiam ecclesiae Apostolos, prophetas & doctores dare constituit. Alterum est, ut dei uerbum faciamus, exequendo nimirum dei uoluntatem, quae per hoc reuelatur. Eius (sicut ipse apud Ioannem exponit) ut omnis qui uidet filium, & credit in eum, habeat uitam eternam. Fide ergo Dei uoluntatem exequimur, ea nimirum quae Christi spiritu animata, per Christum (ut Paulus monuit) efficax esse solet. Quod etiam Ioannes respexit, scribens: Hoc est praecipuum, ut credamus nomini filij eius Iesu Christi, & diligamus nos mutuo. Quorquot ergo Dei uerbum audiunt, & Christum uera fide amplectuntur, ac eundem totius uiae officij & moribus exprimentes, demum Christi fratres, sorores & mater, denique dei filij, & proinde reuera generosi & nobilitate sunt. Quoad carnalem generationem, etiam regum & imperatorum posterij, filij ire & diaboli mancipia nascuntur. At qui per Euangelium renascuntur, eos Christus liberat, & damnationis uergetur. Sed o execrabilem nostri seculi demerentiam, quando plerique nobilitatem generis successionem & aristocratica stemmatum ostentatione metiuntur, parum interim de eo cogitantes, ut dei filij efficiantur. Plerumque dum mendacis, imposturis, rapinis & sanguini student, ex eorum numero se esse productos, quibus olim Christus dixit. Vos ex parte diaboli estis, & desideria patris uestri uultis facere, &c. Ioannis 8.

Ad
fudiam
sum esse
filijs
rum col
ho nom
hi studio
dicam

I
n
i
c
u
r
r
c
f
h

M

in caus
operati
recte in
Pr
modo d
mare i
import
omnia
uulg
sic &
post
lo post
fore ip
nec eu
dax sic
quis fo

Amo

Admonemur praterea hoc loco, quanti à nobis fieri debeant, qui Dei verbum audiunt, & illius beatum p[ro]phetam audire debent p[ro]p[ter] Christum quotidianis res uerbi, &c. Math. 23.

Quantum fieri debeat p[ro]p[ter] Christum quotidianis res uerbi, &c. Math. 23.

CAPVT IIII.

ET iterum cepit docere iuxta mare, & congregata est ad eum turba multa, ita ut nauim ingressus sederet in mari, & tota turba iuxta mare in terra erat, & docebat eos per parabolas multa, & dicebat illis, in doctrina sua: Audite. Ecce, exibat seminador ad seminandum, & accidit inter seminandum, aliud quidem cecidit secus uiam, uenerunt t[er]p uolucres caeli, & comederunt illud. Aliud uero cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam, & statim exortum est, quod non haberet altitudinem terra: sole autem exorto, aestu affectum est, & eod quod non haberet radicem, exaruit. Et aliud cecidit in spinas, & succreuerunt spinas, ac suffocauerunt illud, & fructum non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam, & dabat fructum emergentem & crescentem: & ferebat unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum. Ac dicebat illis: Qui habet aures ad audiendum, audiat.

Magna est uerbi Euangelici dignitas, & eiusdem admirabilis effectus, quod homines miserios, peccato & damnationi obnoxios in Christi fratres & sorores regenerat, adeoq[ue] & usus praesentis loci. At ne quis ista nude & externa uerbi praedicationi tribueret, & sufficere putaret, si auribus corporis dumtaxat illud percipiat: non absque grauitate causa Dominus noster Iesus Christus hoc Capite omnem uerbi sui naturam & quacumq[ue] ad illius operationem suae effectum pertinenti, aliquot parabolas exponit. Quarum omnium usus est, ut de illo recte iudicare discamus, & idem uere amplexi uitam aeternam consequamur. Argumentum uisus praesentis loci.

Primo autem pro suo more Euangelista occasionem praemittit, quae Christum mouit, ut de his Occasio praemundo assereret, & hac ipsa docendi ratione ueretur. Fuit ea, quod domum & urbem egressus, ad senis tractationis mare iterum docere cepit. Mox uero ingens hominum multitudo ex oppidis vicinis confluit, cuius Luce 8. importunitate nauim conscendere coactus, ex illa populum in litore stantem docuit. Vbi nobis ante omnia obseruandus uenit frequens ille populi undique confluentis concurfus. Exprimit is ingenium vulgi ingenium, quod rerum nouarum admiratione subitò capitur, & ardenti studio feruet, mox uero languet, & friget, si non omnia uotis respondeant. Etsi enim Christus in praesenti ingentes populi turbas praesentabat, dum magno cum successu docet, & doctrinam miraculis confirmat: idem tamen paulo post fabri filius dicitur, & tandem ubi in hostium manus peruenit, ab omnibus deseritur. Quod Matth. 13. Marci 6. Ioan. 16. praesens iam mortem aditurus, praedixerat. Discamus nos hinc nec mundo huic instabili confidere, nec eiusdem leuitate offendi. Nec enim aliter facere potest, cum non nisi sua quaerat, & natura mendax sit. Psal. 116. Beatus ergo fuerit, cuius spes in Domino collocata est: maledictus autem, qui se quis fecerit carnem brachium suum. Ierem. 17.